

ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ

[ΤΟΥ ΝΑΠΟΛΕΟΝΤΟΣ ΛΑΠΘΙΩΤΗ]

ΜΙΑ ΦΙΛΙΚΗ ΚΟΥΒΕΝΤΑ ΤΟ ΦΘΙΝΟΠΩΡΟ

Μέσ' στο σαλόνι, τήν ώρα πού βραδιάζει, οι δύο τους μοναχοί—Αυτός κ' 'Εκείνη. Αυτός, ψηλός, λεπτός, ξερακιανός, εξηνταδυό χρονών, ή κάπως έτσι, μ' άριά ψαρά και διάφανα μαλλιά, που ίσως και νάσαν κάποτε ξανθά, με μάτια βαθουλά και κουρασμένα' κάθε πού αλλάζει ή θέση των ματιών του, τά βλέφαρά του πέφτουνε βαριά, σά νά κοιτούνε τή ζωή με μαζουρνά διαλείμματα...

'Εκείνη, ζαρωμένη, μαραμμένη, με σκοτεινή κλεισμένη τουαλέττα, λιγύλογη, και σάν άφαιρέμένη' τó φέρσιμό της κάπως γερασμένο' μπορεί και νάνε και γιαγιά—ποιός ξέρει...

Τό ρολόι χτυπάει ρυθμικά, πληθαίνουν οι σκιές μέσ' στο δωμάτιο. Τό χλωμό κανονικό τετράγωνο τής μανταλωμένης μπλακονόπορτας, ξεχωρίζει τώρα καθαρά, μ' ένα κομμάτι οδρανού συννεφιασμένου.

'Ελεγ' εκείνος, μελαγχολικά :

— Βαρύς καιρός, άληθεια, τί τά θέτε... Φαίνεται φέτος θάχουμε πολύ βαρύ χειμώνα. Δέν είδατε και στις εφημερίδες, τί κρού κάνει πάλι στο Παρίσι ; 'Ε, όπου νάνε θάρθει κ' από δω. Και τί ύγρασία, Θε μου, τί ύγρασία ! Χθές τó βράδι, όλ' οι πάγκοι ήταν μουσκεμα... Δοκίμασα νά κάνω ένα γυράκο, κατά τις δέκα, μετά τó φαγητό, και γύρισα σχεδόν άμέσως σπίτι : δέν ήταν τρόπος νά σταθώ στά πόδια μου... Κ' έχω, κοντά στ' άλλα μου τά βάσανα, και τó γιατρό, πού μου φωνάζει νά φυλάγουμε... Εύκολη κουβέντα—νά φυλάγεται ! 'Εγώ πού ζούσα διαρκώς στο ύπαιθρο, στον άνοιχτό και καθαρόν άέρα, νά πλαγιάζω από τις δέκα, άρον άρον... Τού καινού — τί τά θέτετε — γεράματα !... Κ' έπειτα έχω κ' άλλο βάσανο, πού λέτε : άποφέρω από ρευματισμούς' εκείνοι οι πόνοι, οι πόνοι μέσ' στα κόκκαλα, κάθε φορά πού φθάνει τó φθινόπωρο... Και συλλογέμαι τó χειμώνα πού μάς έρχεται, τόν συλλογέμαι, και με παίρνει τρόμος ! Είνε κικός, καιρός — δέ μάς λυπάται...

'Εκείνη γύρισε τά μάτια στο παράθυρο' μπορεί και ν' άναστέναζε, ποιός ξέρει.

— Μόνον ό ήλιος και τó καλοκαίρι, μάς μένει τώρα για νά ζούμ' έμεις : πότε θά γυρίσει πάλι άνοιξη ; Μετρώ τις ώρες σά φυλακισμένος... Σεις όμως άγαλάτε τó χειμώνα, τούς μικροσυναρδέδες, και τó τζάκι ;..

'Εκείνη σύρωσεν άδιάφορα τά χείλη.

— Κ' έπειτα, Θε μου, ή πλήξη, ή στεναχώρια... Πώς θά περάσουν, έτσι, τόσες ώρες ; Οι νύχτες, σέ λίγο, θάνε άτέλειωτες... Κ' έπειτα κ' οι σκοτούρες τής ζωής, πού έρχονται πλήθος γύρω άπ' τó κρεβάτι, σά νά φθονούν τόν ύπνο, και τόν παίρνουν...

'Εκείνη τίνανε με τρόπο, με τó δάχτυλο, μιά μικρή κ' άδιόρατη κλωστήτσα, πού είχε κολήσει έπίμονα στη φούστα της..

— Κάθε βράδι, κάθε βράδι, Θε μου, τήν ώρα πού ή ψυχή μας, κουρασμένη, ψάχνει νά βρει τή λήθη μέσ' στον ύπνο, ψάχνει νά βρει, ν' άράξει, ένα λιμάνι—έρχονται πάλι τά καλιά φαντάσματα, έρχονται πάλι σιωπηλά, από πέρα, μόνο και μόνο νά μάς τυραννήσουν—: γιατί νά γίνει τούτο, κ' όχι εκείνο... 'Όλο τριβέλια, κ' όλο τύψεις, Θε μου ! 'Όλα όσα μάς έχουνε συμβεί, τά ξαναβάζουμε και πάλι στη γραμμή, κ' άρχίζει πάλι ή επιθεώρηση... Κι' άρχίζουν πάλι οι μεγάλες μεταμείψεις, και τά μεγάλα, τ' άσκολα : γιατί ! γιατί νά χάσουμε τó τραίνο

τότε, και γιατί μ'αξέφυγε το δεινά, και πώς να μην προλάβουμε το τάδε... Κ' έπειτα οι πίκρες, οι βαθείες οι πίκρες, γιά ζείνα που είνε πιά άνεπαρόρθατα, που άφισματε να φριγουν άπ' τ'ά χέρια μ'αξ, έτσι, σάν πεταλούδες άνοιξιάνιες... "Ε! το καλοκαίρι γείν' άλλο πράμα : λέει κανείς πώς είν' άνόμα μένος, τραγούδια, κόσμος, φώτα, μουσικές... Θυμάται τό καλιά, μά πιά γλυκά, πιά μαλακά, σά νάσανε βελούδα... μπορεί κανείς έπι τέλους, να κλάψει λίγο, και ν' άλαφρωθεί—κι' άς τόν πληγών' ή αιωνία νοσταλγία...

— Πόσο καλά ν' αλήθινά τό λέτε !
— Πώς είπατε ; τό λέω αλήθινά ; ... "Ετσι τό λέει κανείς, όταν τά νοιάζει.— Έγώ, γιά πητε, τι έχω κάνει τόσα χρόνια ; μά τρώ-πα στό νερό διά τίποτ' άλλο, μά μεγάλη τρώτα στό νερό ! Τίποτα, τίποτα, τίποτα, σάς λέω... Έξ' άλλου δά τό ξέρετε και σεις, τι άνάγνη τώρα να τό ξαναλέω : έρμος άνέξαθεν, και ζούφος, ζού-φους, σάν τό ζούφια τά καρδιά... Μονάχα όταν άρχισαν ν' ασπρί-ζουν, είδα πού τό καλιά μου ήταν ξανθά ! Τόσο πολύ, τόσο πολύ, σάς λέω... "Ετσι έμαθα πώς είχα και γιά νιάτα, και πώς δέ βρέ-θηκε κανείς να μου τό πει... Κ' έπειτα, τι κέρδια άπ' τό διάβα-σμα, κι' άπ' τήν κολληή σπουδή, κι' άπ' τή μελέτη ; γιά πητε μου, τι βγήκε άπ' όλ' αυτά ; ένα φαρού-φαρού μηδενικό...

— Νύχτωσε, ν' άνάφουμε τή λάμπα... Άρχίζω πιά να μη σάς ξεχωρίζω...

— Κι' ούτε ποτέ με ξεχωρίζατε, Μαρία ! Άλήθεια, δέ με εί-δατε ποτέ σας... "Ισως να μη με ποδέξε κανένας. Μά πιά πάλι άπ' όλους, είσατε σεις ! Είχα διωχθεί στον έαυτό μου, τόσο βαθεία κλει-στεί στον έαυτό μου, ώστε να μη μπορεί να με δει κανένας... Και σεις περιάσατε όπως τόσοι άλλοι, χωρίς ποτέ να βάλετε ύποψία... Φυσικά, δέ φταίγατε, τό ξέρω : Έγώ ήπηρεζά ό μεγάλος πταίτης ! "Όμως τιωροήθηκα... Έτίνα όμως ήταν ή φιλοδοξία μου—να ζώ αιώνιος μέσ' στά σκοτεινά ! Και σεις, έπεις περιάσατε από δίπλα μου, περιάσατε μά μέρα, σάν τούς άλλους... "Ετσι περνάμε πάντα, άνυποψίαστα, δίπλα στις πιο με-γάλες τραγωδίες ! Μαρία, σάς τό λέω νόστο τώρα : περιάσατε άπ' τή χείλη ενός βαράθρου, χωρίς ποτέ να βάλετε ύποψία ! "Η ζωή μου τέ-τια ήταν άπ' άνέξαθεν παιχιδί άπ' όσω, άβυσσος, στό βάθος : ή-πηρεζά πάντα κάποιος, ένα κάποιος. Ούτε μιάν ώρα δέν ήπηρεζά έγω. Έγώ ποτέ δέν έζησα, Μαρία... Άποχρόσσω όλόκληρη ή ζωή μου : εξ' άλλου αυτή δέν ήτανε δική μου—αυτή ήταν ή ζωή ενός τιπο-τένιου, ενός δειλού, κ' ενός πα-ραφριγμένου... Με τι πικρία σάς τό λέω αυτά ! Κι' όμως στό βάθος, ήταν άιστοσύρημα... μά έκενίνο πού μπορούσαν να τή δούνε, είχαν τό μάτια πάντοτε κλεισμένα !

— Άντρέα, Άντρέα, τ' είν' αυτά πού λέτε ;

— Ω ναί, Μαρία, δέ θελήσανε ποτέ... Άπόψε σάς μιλά πρώτη φορά ως σήμερα, ως τήν ώρα τού-τη, δέν ήξερα τον ήχο τής φωνής μου : τώρα, πού τήν άκούω, με τρο-μάζει... "Όμως αλήθεια, Θε μου, τι σκοτάδι ! μου φαίνεστε μαζουρά, πολύ μαζουρά... Δέν ξέρω : μήπως είμαι πάλι νόμος ; ..

— Είμαι και γώ εδώ, και σάς άκούω...

— Ά, είστ' εδώ ; Μου φάνηκε πώς φύγατε μου φάνηκε σά να-κουσα τήν πόρτα... Άλήθεια, θέλετε λοιπόν να σάς τό πώ ; μη-πως σάς ένοχλώ με τήν κουβέντα ; δά βαρεθήκατε ίσως να μ' άκούετε...

— Τι λέτε ; Ισα-ισα, μου κάνετ' ευχαρίστηση, Άντρέα...

— Τι έλεγα ; πού είχα σταματήσει ;... ά, ναί, ή ζωή μου : σάς έλεγα γιά τή φτωχή ζωή μου... "Ηταν κρυμμένος θησαυρός πού λέτε. Περούσαν από πάνω, και δέν ήξεραν... Κι' όμως έγω περι-μένα, περιμένα... Και κάθε βράδι έλεγ' από μέσα μου : δέ γίνεται, κάποιος θά βρεθεί ! Κ' έτσι, μ' αυτό τό : κάποιος θά βρεθεί, πέ-ρσαν τά καλύτερα τά χρόνια μου... "Ως τό στερνό, τό τελευταίο βράδι, βαστούσα πάντα μά κρυφή έλπίδα : κάποιος, κάποιος, κά-ποιος θά βρεθεί ! Και τό πρωί πού ξύπνησα, ήμουν γέρος...

— Άντρέα, Άντρέα, τ' είν' αυτά πού λέτε !

— Ναί, γέγραφα, Μαρία, ήμουν γέρος... Ένα πρωί πού ξύπνησα και πήγα στον καθρέφτη, έμεινα κατάπληκτος, δέν πίστευα ! "Επειτα όμως είδα τήν αλήθεια... μου τότε καθαρά, σάν παλιός φίλος : κ' είπα πώς όλα τέλειωσαν με μιάς... Και θυώθηκαν τά περασμένα τότε, κ' ήσαν και με κοιτάζαν στά μάτια. Και ήσαν τόσο, τόσο λυπημένα, και είχαν τόσες, τόσες έπιπλήξεις, πού ξα-φνικά με πήρε τό παράπονο... Δέν είχα πού να στηριχθώ — ήμουν μόνος...

Και τότε να πού πρόβαλες, Μαρία ! ήταν τήν εποχή πού γνωρι-στήκαμε. "Ηρθε άπάνω στη ζωή μου τότε, άνέτειλες άπάνω στη ζωή μου, σάν άγγελος μέσα στην τριζυμία... Είχ' άποκάμει να πα-λεύω με σιές... Είπα : έδώ, έδώ, θά ρίξω άγκυρά ! έδώ θ' άνοίξω μαγικά τό θησαυρό μου : θά ρθει σέ μένα, και θά δει, θά δει !... Συχώρησε με πού σ' τό λέω αυτά, μά τόφρε ή βροδιά, χωρίς να θέλω : κ' έπειτα πιά καλά να μη σ' τά κρύνω.

Ναί, μάθε το, σ' άγάπησα, Μαρία, σ' άγάπησα τρελλά—τ' άκούε-ς ; —τρελλά ! "Επεισα όλος μέσα στην άγάπη σου, τυφλά, τρελλά, σά νάπερα στη θάλασσα... Τι να σ' τά λέω, τι σε νοιάζουν τώρα, μά ζ' είνε τώρα τόσο περασμένα... "Όμως, άφρη με να σ' τά πώ.

Τόσο πολύ, ποτέ μου δέν άγάπησα ! Άνοιχτηκε ή ψυχή μου μονομιάς, σάν ένας ποταμός πού ξεχειλίζει. Και τί, και τί δέν είχα όνειρευθεί, έκει, κοντά σέ ζεινο τό παράθυρο... Και τί, και τί δέν είχα όνειρευθεί !... Θυμάμαι, ή στέγη ήταν καταπράσινη, ό κήπος όλος μύριζε φθινόπωρο, τά δειλινά περούσανε πληγώματα, βαθεία, σάν τήν καρδιά μου... "Ηταν τέτοια βράδια, σάν και τώρα...

Κι' όμως δέ μπορούσα να σ' τό πώ : όσο γι' αυτό δέ στάθηκα ίζανός. Κ' έλεγα πάλι : πρέπει να τό πώ : κ' έλεγα πάλι : οχι, άς μην ξέρει—και τυραννιόμουν έτσι, μέρα—νύχτα.

Αυτό τό πράμα βαστάξε καρφό. Κ' ίσως έκειν' ή μουσική μου πάλι, έκενίος ό γλυκός μου διαταγμός, να ήπηρεξεν ή μοναδική χαρά, πού αισθανόμουν ποτέ σ' αυτό τον κόσμο...

Και κάποτε μου έρχοντο ως τό χείλη, ζ' έτρεχα σάν τρελλός γιά να σέ βρω : κ' άμα περούσα τό κατώφλι πού σπιτιού σου, μά πλάκα πάλι βάραινε τά στήθη μου, και πάλι δέ μπορούσα, δέν τολ-μούσα...

Κ' έτσι περσάν ένα πλήθος χρόνια.

Ένα πρωί, θυμούμαι μετά χρόνια (τό θυμούμαι τώρα, και γελά), πήρα τή μεγάλη τήν άπόφαση. Είχα ιδεί τό Στέφανο τή λέση, κ' ήρθα ίσα σπιτι σου, τρεχάτος, με τήν έλπίδα πώς θά σ' είπω μόνη : δέν ξέρω τ' είχα πάθει άκαρπός, μά ήταν σάν άρχές παραφροσύνης. Έτρεχα στο δρόμο γιά τρελλός... Χτυπώ τήν πόρτα :
— "Η Κυρία ;
— Λείπει ! λείπει στην έξοχή, γιά δέκα μέρες...

"Εμεινα χαμένος και βουρός κρατήθηκα στον τοίχο, να μην πέσω... Μιά φορά και γώ, μέσ' στη ζωή μου, είχα παριέννη τή Μεγάλη Άπόφαση, ό ούρανος γε-λούσε, όλα έλαμπαν, — κ' ή Κυρία έταχε να λείπει, γιά να γυρίσει μετά δέκα μέρες !

Γύρισα πάλι πίσω, σά νεκρός. Άν μ' έβλεπες, σ' τό λέω, θά με λυπό-σουν...

Και δέ σ' τό είπα, δέ σ' τό είπα πιά—δέ μπόρεσα ποτέ μου να σ' τό πώ ! Τό κλειδώσα βαθεία, μέσ' στην καρδιά μου, τό κλειδώσα του κάκου, και γιά πάντα...

Έλεγα : θάρθει μια στιγμή, και θά μαντέψει : "Όμως έσθ, δέ μάν-τεψες ποτέ ! Κ' ήσουν μαζί μου πάλι πώς πάντα. Κι' ό καρμός περ-νούσε, όπως πάντα. Και κάθε μέρα πού περούσε μ'αξ σημάδεμα—ή τύχη μου τρυπούσε τή ψυχή μου...

...Κι' άφου περιόσαν, τελειόσαν-των, πολλά χρόνια, ένοιωσα τότε μέσα μου ν' αλλώνεται, σά μά βα-θεία, βαθύτατη ήσυχία : είχα σνη-διαμένη πιά τή θλίψη μου : ήτανε τώρα σάν παλιά συντρόφισμα : με ξανακέρδιζε ή καλιά γαλήνη. Κ' ήθε σιγή πού ρώτησα δειλά : ΤΗΝ άγαπώ ;... Κ' ήσαν, τώρα, σά μά τυφρογράφα μέσα μου, σά μιάν άνά-ρωση από μά μεγάλη άφρόσια.

Κι' όλα πάλι γύρω μου ήσυχασαν, σά να μην είχε γίνει τίποτε ποτέ. Κ' έγινα πάλι, έκενίος πού ήμουν πρώτα...

"Ε, να λοιπόν πού τάμαθες, Μαρία. "Όμως δέ φταίω έγώ, σ' τό ξαναλέω. Τόφρε ή βροδιά, γιά να σ' τά πώ — να σ' τά διηγηθώ, προτού πεθάνω...

Κι' άπάνω κει, σταμάτησε ή κουβέντα. Μέσ' στη σιωπή, δέν άκουγόταν τίποτε, έξω άπ' τόν ήχο τόν άργό του ρολογιού.

Έκενήν ήταν πεσιμένη στό νύβανι, κ' είχε τά δύο τής μάτια οκελασμένα.

Μιά σιωπή βασίλευσε βαθεία, βαθεία, βαθεία.

Και σέ λιγάκι, έκενίος είπε πάλι :
— Και ναί με συγχωρήσετε, Κυρία. Τώρα περασμένα ξεχασμένα. Πέστε πώς είπαμ' ένα παραμύθι...

Κι' ή φωνή του είχε πάρει πάλι, τό σοβαρό και κουρασμένον τόνο τής τυπικής, τής φιλικής κουβέντας...

Και καθώς έδუნεν άγά ό ήλιος — ήταν σχεδόν άοχός του φθι-νοπόρου — τά σύννεφα άνοίχτηκαν, έκει, προς τό βασίλειμα, και μιάν άχτίδα ήλιου — ή στεργή — γλιστρούσε τώρα μέσ' άπ' τό παρά-θυρο, και πήγε άγά και μάτωσε μά πολυθρόνα, πέρα...

Ναπολέον Λαπαδιώτης

